

Diagnostische vaardigheden voor hulpverleners

Markus van Alphen

Tweede druk

Boom

**inclusief
website!**

Met behulp van onderstaande unieke activeringscode kun je een studentaccount aanmaken op www.diagnostischevaardigheden.nl voor toegang tot extra materiaal bij dit boek. Deze code is persoonsgebonden en gekoppeld aan de 2e druk. Na activering van de code is de website twee jaar toegankelijk. De code kan tot zes maanden na het verschijnen van een volgende druk worden geactiveerd.

Opmaak binnenwerk: Textcetera, Den Haag
Basisontwerp omslag: Dog & Pony, Amsterdam
Omslagontwerp: Haagsblauw, Den Haag

Casus David: E. Amsing
Figuren: M.F. van Alphen

© M.F. van Alphen & Boom uitgevers Amsterdam, 2019

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische veeleenvoudingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

ISBN 978 90 244 2497 9
ISBN 978 90 244 2498 6 (e-book)
NUR 133

www.diagnostischevaardigheden.nl
www.boomhogeronderwijs.nl

Inhoud

Voorwoord	5
Inleiding	11
Wat weet je na bestudering van dit boek?	11
Uniek boek	18
Deel I	21
1 Diagnostiek verrichten is samenwerken	23
1.1 Wat maakt psychosociale hulpverlening effectief?	24
1.2 Kwaliteiten van de psychosociale hulpverlener	28
1.3 Het aangaan van een samenwerkingsverband met de cliënt	32
1.4 De cliënt: psychisch welbevinden	35
1.5 De context van de cliënt	37
1.6 Omgaan met diversiteit	41
1.7 Omgaan met diversiteit via het TOPOI-model	51
1.8 Het belangrijkste diagnostische instrument ben jij zelf!	53
Opgaven	55
Oefeningen en rollenspellen	55
2 Wetgeving, ethiek en empowerment	57
2.1 Wetgeving en psychosociale zorg in Nederland	57
2.2 Wetgeving en psychosociale zorg in Vlaanderen	67
2.3 Beroepsethiek	74
2.4 Empowerment	77
Opgaven	87
Oefeningen en rollenspellen	87
Deel II	89
3 Methodisch werken als grondslag voor het diagnostisch proces	91
3.1 De empirische cyclus en de regulatieve cyclus	92
3.2 Hypothese	94
3.3 Het hypothesetoetsend model	97
3.4 Falsifiëren: mogelijkheden verwerpen	100
3.5 Verificatie: steun zoeken voor een bepaalde mogelijkheid	102
3.6 Zo objectief mogelijk diagnostiek verrichten	106
Opgaven	108

4	Het diagnostisch proces in perspectief	109
4.1	Diagnostiek	109
4.2	De hulpverleningscyclus	114
4.3	Het diagnostisch proces	118
4.4	Evaluatie en (her)ijken diagnose	125
	Opgaven	127
5	Voorafgaand aan het diagnostisch proces: de aanmelding	129
5.1	De rol van de aanmelder	129
5.2	Externe opdrachtgevers	133
5.3	Ontvankelijkheid	134
5.4	Uitnodigen voor het eerste gesprek	136
5.5	Rapportage	141
	Opgaven	143
	Oefeningen en rollenspellen	143
6	Eerste stap in het diagnostisch proces: klachten inventariseren	145
6.1	Houding tijdens het inventariseren	146
6.2	Stadia van verandering	147
6.3	Informatievergaring	151
6.4	Het gesprek structureren: taxeren in rondes	153
6.5	Controleren op volledigheid	160
6.6	Taboes	163
6.7	Rapportage	165
	Opgaven	168
	Oefeningen en rollenspellen	168
7	Tweede stap: hulpvragen vaststellen	171
7.1	Wat verwacht de cliënt van jou?	172
7.2	Welke typen hulpvragen zijn er zoal?	174
7.3	Vraagstelling door een externe opdrachtgever	177
7.4	Ordering brengen in de hulpvragen	179
7.5	Rapportage	180
	Opgaven	182
	Oefeningen en rollenspellen	182
8	Derde stap: probleemonderkenning tijdens de onderzoeksfase	183
8.1	Locus of control, self-efficacy, attributie en mindset	184
8.2	Een biopsychosociaal model voor gedrag	187
8.3	Dilemma, probleem of stoornis	189
8.4	Symptomen en syndromen, vermoedens en hypothesen	193
8.5	Operationaliseren van de hypothesen	200
8.6	Het toetsen van de hypothesen	203

